

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 22 okt. 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker persoonlijk.

Na gesprek met de Sultan dat voor beiden ongetwijfeld heeft gebracht wat er onder gegeven omstandigheden van werd verwacht en wel niets dan een aangename gedachtenwisseling over koetjes en kalfjes, had ik een lang gesprek met Rum. Hij deelde mij mede dat de Indonesische Ambassadeur te Washington door hem was opgedragen zich in verbinding te stellen met de Nederlandse vertegenwoordiger. Op mijn vraag in welke zin antwoordde Rum begrijpelijkerwijs ietwat vaag. Ik kreeg de indruk dat het Indonesische voorstel zou zijn eventuele besprekingen in de VR binnen zo beperkt mogelijke grenzen te houden om te voorkomen dat het debat in steeds scherper wordende verwijten over en weer zou ontaarden omdat daardoor

1. verhouding tussen Nederland en Indonesië ernstig zou worden verstoord,
2. Rusland in troebel water zou gaan vissen al voorzag hij van die zijde eerder steun aan Indonesië,
3. landen die met Nederland zowel als met Indonesië vriendschappelijke betrekkingen onderhouden in een moeilijke positie zouden geraken.

In verloop van een gedachtenwisseling op deze punten zinspeelde Rum op 'invloed die Nederland blijkbaar op UNCI had uitgeoefend' met andere woorden dat het UNCI-voorstel aan de VR door Nederland was bewerkt, hetgeen ik ontkende. Hij vroeg hoe de Nederlandse Regering had gereageerd op het verzoek dat hij mij had gevraagd over te brengen (mijn SP 47), waarop ik antwoordde dat dit achterhaald was door de feiten, ik had de brief welke de uiteindelijke beslissing van de UNCI om aan de VR te rapporteren bevatte, gekregen nog voor dat mijn telegram was uitgezonden, maar had om Rum's gedachten in Den Haag bekend te laten worden toch mijn reeds opgesteld draadbericht niet ingehouden. Langdurige gedachtenwisseling ontspon zich, waarvan de teneur was dat het te betreuren was dat wij de zaak niet in onderling overleg hadden kunnen regelen. Ik antwoordde dat niets mij aangenamer zou zijn geweest en dat wij het onze er toe bijgedragen hadden, maar dat ik werkelijk niet inzag wat Nederland in deze zaak nog meer had kunnen doen. Op een gegeven moment formuleerde ik als volkomen persoonlijke gedachtengang dat wij aan de Ambonezen op de een of andere wijze zouden kenbaar maken dat ook wij meenden dat zij beter zouden doen zich in Indonesische staatsverband te schikken: wij zouden dit dan in nader overleg met de RI kunnen doen maar voor dergelijke opzet was essentieel een waarborg dat de Ambonezen op een redelijke regeling zouden kunnen rekenen. Nog belangrijker was mijns inziens de vraag wat RI eigenlijk met de Ambonezen voor heeft. Opzet als door mij gedacht zou natuurlijk alleen zin hebben als vaststond dat de RI niet onder alle omstandigheden de kwestie manu militari wilde beslechten, ja zelfs de hele Ambonse minoriteit wilde uitroeien. Rum ontweek een positief antwoord op deze vraag. Hij verwees naar de algemene wet op de autonomie, waarop ik antwoordde dat zulk een verwijzing weinig waarde had daar autonomie op zo veel verschillende wijzen zou kunnen worden toegepast. Toen ik als vorm voorstelde een mogelijke 'oproep' aan de Ambonezen, wees hij dit denkbeeld af: dit zou weer geïnterpreteerd worden als ingerentie, waarop wij onze gedachten lieten gaan over andere wijzen waarop de Ambonezen Nederlandse opvattingen zouden kunnen leren kennen. Rum antwoordde dat mijn persoonlijke ideeën hem wel toelachten maar hij wilde er nog eens over nadenken. Ik antwoordde dat ook ik niet wist hoe mijn Regering op een dergelijk denkbeeld zou reageren: ik had alleen maar 'hardop gedacht'.

Hoewel ik geen hoge verwachtingen koester over de mogelijkheid dat langs deze weg een bevredigende oplossing te bereiken zou zijn, meen ik toch dat geen pad dat enig uitzicht biedt om tot het doel te leiden onbetreden mag blijven. Ik zou daarom gaarne mogen vernemen of U accoord gaat dat ik in bovenaangegeven geest met Rum verder spreek.

Zojuist ontving ik Stikker 194 dat bij mij de indruk vestigt dat mijn gesprek met Rum wel ongeveer gaat in de door U gedachte richting van vreedzame oplossing langs diplomatieke weg.